

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра теорії та історії держави і права факультету № 1**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни «Поліцейська деонтологія»
обов'язкових компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

Кам'янець-Подільський 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 1
Протокол 16.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 (протокол від 15.08.2023 № 9).

Розробники:

1. Професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Загуменна Ю.О.
2. Доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 ХНУВС, кандидат юридичних наук, доцент Безуса Ю. О.

Рецензенти:

1. Професор кафедри міжнародного та європейського права юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, доктор юридичних наук, професор Гавриленко О. А.
2. Завідувач кафедри конституційного і міжнародного права факультету № 4 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Гудзь Т.І.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №1							
Тема № 1: Поліцейська деонтологія як навчальна дисципліна.	8	2	2			4	Залік
Тема № 2: Поліцейська діяльність: ознаки, витоки, види та принципи.	18	2	4			12	
Тема №3: Національні та міжнародні деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції.	16	2	2			12	
Тема № 4: Основи професійної етики поліцейського.	14	2	2			10	
Тема № 5: Професійна культура та службовий етикет поліцейського.	16	2	4			10	
Тема № 6: Соціальні конфлікти та професійна деформація працівника поліції та шляхи її подолання.	18	2	4			12	
Всього	90	12	18			60	

**1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр №1							
Тема № 1: Поліцейська деонтологія як навчальна дисципліна.	8	2	2			6	Залік
Тема № 2: Поліцейська діяльність: ознаки, витоки, види та принципи.	18	2	2			12	
Тема №3: Національні та міжнародні деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції.	16	-	2			16	
Тема № 4: Основи професійної етики поліцейського.	14	-	2			12	
Тема № 5: Професійна культура та службовий етикет поліцейського.	16	-	2			14	
Тема № 6: Соціальні конфлікти та професійна деформація працівника поліції та шляхи її подолання.	18	-	2			14	
Всього	90	4	12			74	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Поліцейська деонтологія як навчальна дисципліна.

Семінарське заняття 1. Поліцейська деонтологія як навчальна дисципліна.

Навчальна мета заняття: засвоєння предмету, принципів, функцій та завдань поліцейської деонтології, визначення її місця в системі гуманітарних та юридичних навчальних дисциплін.

Кількість годин: 2 години (денна), 2 години (заочна).

Навчальні питання:

1. Поліцейська деонтологія як складова юридичної деонтології.
2. Історія виникнення та етапи становлення поліцейської деонтології.
3. Основні завдання і функції поліцейської деонтології.
4. Зв'язок поліцейської деонтології з іншими юридичними та суспільними дисциплінами. Значення вивчення поліцейської деонтології для правоохоронців.

Методичні вказівки:

Під час підготовки до першого питання, користуючись рекомендованою навчальною літературою, необхідно почати з надання дефініції та етимології поняття «деонтологія». При визначенні поліцейської деонтології, здобувачам перш за все слід звернути увагу на предмет юридичної деонтології. Виходячи з цього, юридична деонтологія – сфера наукових знань про суть та зміст юридичної професії, роль юриста в житті сучасного суспільства, чинники, що впливають на стан професії юриста, а також про сукупність вимог, яким повинні відповідати професійні якості та практична діяльність юриста. Юридична деонтологія визначається як вступна навчальна дисципліна. Вона орієнтує здобувачів вищої юридичної освіти в освітньому процесі, сприяє визначенню обсягу та змісту знань, необхідних їм у подальшій професійній діяльності, безпосередніх умов їхнього використання. Посилена увага до професійних морально-етичних норм в сфері правопорядку призвела до виділення системи специфічних наукових деонтологічних знань про обов'язок і норми належної професійної поведінки поліцейських – поліцейської деонтології.

У другому питанні слухачам слід охарактеризувати генезу та етапи становлення поліцейської деонтології. Термін «деонтологія» був запроваджений у науковий обіг англійським філософом та правознавцем Ієремією (Джеремі) Бентамом. Необхідно проаналізувати основні деонтологічні ідеї у праць Ієремія (Джеремі) Бентама. Упродовж тривалого часу у вузькому розумінні деонтологією називали саме професійну етику медиків – як систему етичних норм виконання медичними працівниками своїх службових обов'язків. У медицині було сформовано особливе вчення – медичну деонтологію. Слід звернути увагу, що система юридичних деонтологічних знань склалася значно

пізніше, ніж у медицині, а саме поліцейська деонтологія стала невід'ємною складовою юридичної деонтології.

Під час підготовки третього навчального питання необхідно дослідити основні завдання і функції поліцейської деонтології. У межах дослідження завдань поліцейської деонтології, добувачам слід проаналізувати Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2018 р. № 6693, яким затверджено стандарти професійної (професійно-технічної) освіти з професії 5162 Поліцейський (за спеціалізаціями). Модель фахівця – це опис того, чого повинен бути гідним фахівець, до виконання яких функцій він підготовлений і якими якостями він має володіти. Моделі дозволяють відрізнити одного фахівця від іншого, а також рівні (якості) підготовки фахівців одного і того ж типу. Окрім цього кваліфікаційною характеристикою встановлюються вимоги до змісту професійної діяльності та рівня кваліфікації працівників Національної поліції.

Під час підготовки до четвертого питання слід звернути увагу на місце поліцейської деонтології в системі гуманітарних та юридичних навчальних дисциплін. Поліцейська деонтологія є професійно орієнтованою навчальною дисципліною, ознайомлення з якою закладає у майбутніх поліцейських загальні уявлення про теоретичні, практичні та деонтологічні аспекти їх діяльності, особисті якості працівника Національної поліції як фахівця, а також сприяє формуванню вмінь і навичок використовувати здобуті знання на практиці.

Питання цільових виступів:

1. Історичні джерела деонтології як науки і навчальної дисципліни.
2. Нормативні основи поліцейської деонтології.
3. Методологія поліцейської деонтології.
4. Принципи поліцейської деонтології.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.

5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.

2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.

3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультаційна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Загуменна Ю.О. Зарубіжна практика функціонування ювенальної юстиції. *Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України*: зб. тез доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф.(Харків, 11 квіт. 2019 р.). Харків: ХНУВС, 2019. С. 108-110. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/bitstreams/50d6632c-a91c-4360-a728-bd73d181a6f5/download>.

6. Загуменна Ю.О. Взаємодія національної поліції України та громадянського суспільства як основа державної безпеки. *Верховенство права*. №2. С.37-42. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-45_5.pdf.

7. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М.П. Требін, О.М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків: Право, 2021. 224 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4403&download_id=1423.

8. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. Посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

9. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

10. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

11. Code of Ethics. A Code of Practice for the Principles and Standards of

Professional Behaviour for the Policing Profession of England and Wales. URL: https://assets.college.police.uk/s3fs-public/2021-02/code_of_ethics.pdf.

12. The European Code of Police Ethics. URL: <https://polis.osce.org/european-code-police-ethics>.

Тема № 2. Поліцейська діяльність: ознаки, витоки, види та принципи.

Семінарське заняття 2.1. Поліцейська діяльність: ознаки, витоки, види та принципи.

Навчальна мета заняття: дослідити походження та зміст поняття «поліція»; визначити поняття поліцейської діяльності, її ознаки, види та принципи; розкрити форми та методи поліцейської діяльності.

Кількість годин: 2 години (денна), 2 години (заочна).

Навчальні питання:

1. Походження та зміст поняття «поліція».
2. Поняття поліцейської діяльності, її ознаки, види та принципи.
3. Суб'єкти і об'єкти поліцейської діяльності: поняття, види.
4. Форми і методи здійснення поліцейської діяльності.

Методичні вказівки:

При розгляді першого питання слухачам необхідно розрити етимологію терміну «поліція». Слід звернути увагу, що органи поліції є частиною механізму держави, у зв'язку з чим держава наділяє дані органи можливістю застосовувати примус в межах, визначених законом. Це дає можливість поліції застосовувати законні заходи впливу з метою виконання громадянами рішень влади та положень нормативно-правових актів, що сприяє закріпленню та втіленню принципу верховенства права в країні. Визначаючи місце поліції в механізмі держави, слід розмежовувати поняття «поліцейська функція держави» і «функції поліції». Адже поліцейська функція держави включає в себе здійснення сукупності взаємопов'язаних заходів впливу держави, які впливають на правове регулювання суспільних відносин. На противагу цьому під функціями поліції слід розуміти систему напрямів діяльності поліцейських органів, реалізація яких направлена на досягнення цілей та завдань, що покладаються на дану спеціалізовану інституцію виконавчо-розпорядчої влади.

У другому питанні слід звернути увагу, що дефініція поліцейської діяльності є складним та багатогранним теоретико-правовим явищем, яке складалося історично разом із розвитком держави та інших державно-правових інститутів. Слід охарактеризувати основні концептуальні засади дослідження сутності поліцейської діяльності. Здобувачам необхідно визначити співвідношення таких понять, як «поліцейська діяльність» та «правоохоронна діяльність», спільні риси та відмінності. У рамках цього питання також слід надати характеристику видів та принципів поліцейської діяльності.

Відповідь на третє питання вимагає проведення аналізу понять

«правоохоронний орган», з метою визначення кола суб'єктів поліцейської діяльності. Необхідно навести позиції науковців щодо визначення критеріїв для класифікації таких суб'єктів, здійснено спробу критичного аналізу їхніх позицій. Охарактеризовано особливості органу, що здійснює поліцейську діяльність, які відрізнятимуть його від органів, наділених окремими функціями таких суб'єктів. Для здійснення класифікації суб'єктів поліцейської діяльності доцільно з'ясувати напрями такої діяльності, основними з них є три. Поліцейську діяльність можна поділити на загальну (адміністративну) та спеціальну (оперативно-розшукову, кримінальну процесуальну та виконавчу).

Під час підготовки до четвертого навчального питання рекомендується проаналізувати відповідні нормативно-правові акти та рекомендовану літературу, та розкрити зміст поняття та різновидів форм і методів поліцейської діяльності

Питання цільових виступів:

1. Наукові підходи до розуміння правоохоронної діяльності.
2. Співвідношення понять «правоохоронна діяльність» та «поліцейська діяльність».
3. Поліція в системі правоохоронних органів.
4. Поняття поліцейстики: історичні витоки та сучасне бачення.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL:

<https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.

2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.

3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

Тема № 2. Поліцейська діяльність: ознаки, витоки, види та принципи.

Семінарське заняття 2.2. Національна поліція України як суб'єкт поліцейської діяльності.

Навчальна мета заняття:

Кількість годин: 2 години(денна).

Навчальні питання:

1. Поняття Національної поліції України, система та структура її органів.
2. Принципи та завдання діяльності Національної поліції України.
3. Гендерна рівність органах Національної поліції України. Поліцейський омбудсмен.
4. Діяльність органів Національної поліції України в умовах воєнного стану.

Методичні вказівки:

При підготовці до першого питання з урахуванням сучасних наукових досліджень та законодавства України необхідно розкрити зміст загальних засад правового статусу та структури органів Національної поліції. Також слід звернути увагу, що відповідно Закону України «Про Національну поліцію», загальну систему поліції складають два рівні – центральний та територіальний, що мають особливу структуру. Організаційна структура Національної поліції України, як суб'єкта здійснення правоохоронної діяльності має не тільки

вертикальні ієрархічні зв'язки в його внутрішній будові, але і горизонтальних – заснованих на територіальному та функціональному принципах.

У другому питанні здобувачам слід розкрити основні принципи та завдання Національної поліції України, які відображені у чинному Законі України «Про національну поліцію». Основні принципи включають: верховенство права; законність; дотримання прав і свобод людини; відкритість і прозорість; політичний нейтралітет; взаємодія з населенням на основі партнерства; безперервність. Необхідно звернути увагу, що принципи діяльності Національної поліції України слід розуміти як сукупність фундаментальних, керівних ідей, викладених в сутності діяльності поліції як державного органу, на підставі якої формується діяльність у сфері діяльності поліції. Акцентувати, що фундаментом діяльності поліції закладають основи для визначення основних завдань поліції. Сьогодні законодавцем визначені такі завдання надання поліцейських послуг у таких сферах: забезпечення громадської безпеки і порядку; захист прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; попередження злочинності; надання допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги в межах, встановлених законом. Взаємозв'язок принципів і завдань поліції, в якому зазначається, що реалізація завдань Національної поліції в Україні означає, що діяльність поліції здійснюється на основі принципів, закріплених у чинному законодавстві, з урахуванням поточних дій.

У третьому питанні необхідно гендерна рівність розкрити як наявність рівних умов для жінок і чоловіків у реалізації всіх прав. Зазначити місце жінки-поліцейського в правоохоронній діяльності. Положення щодо принципу рівних прав і можливостей жінок та чоловіків знайшли своє відображення безпосередньо й у частині 1 статті 49 Закону України від 02 липня 2015 року №580-VIII «Про Національну поліцію», згідно з яким на службу в поліцію можуть бути прийняті громадяни України віком до 18 років, які мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, та які володіють українською мовою.

Також у даному питанні слухачам слід визначення ролі поліцейського омбудсмена у механізмі захисту прав і свобод людини. Аргументувати про те, що працівники управління забезпечення прав людини Національної поліції України фактично є контролюючими органами, що дублюють функції декількох підрозділів Національної поліції України та Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Звернути увагу, що існує необхідність вироблення чіткого розмежування повноважень державних органів із метою ефективного захисту прав і свобод людини в нашій державі.

Розкриваючи четверте питання здобувачам необхідно проаналізовані зміни внесені в Закон України «Про Національну поліцію» у зв'язку з введенням правового режиму воєнного стану в Україні. Виокремлені повноваження якими наділені органи Національної поліції на час дії особливого правового режиму. Встановити, що вагомий внесок в роботу поліцейських в

умовах воєнного стану здійснено 15 березня 2022 року Верховною Радою України, яка ухвалила зміни до Закону України «Про Національну поліцію» з метою оптимізації діяльності поліції, зокрема під час дії режиму воєнного стану. Внесені зміни передбачають доповнення статті 23 Закону України «Про Національну поліцію» новими пунктами та наділення поліції повноваженнями, необхідними для виконання покладених на неї завдань, у тому числі в умовах воєнного стану. Зробити висновок, що органи Національної поліції під час дії режиму воєнного стану захищають національні інтереси (забезпечення конституційних прав і свобод громадян, участь у забезпеченні соціальної стабільності суспільства, екологічної безпеки, захисті суспільства від тероризму) з протидії воєнним загрозам.

Питання цільових виступів:

1. Верховенство права як принцип діяльності Національної поліції України.
2. Підзвітність і прозорість поліцейської діяльності громадянському суспільству.
3. Національна поліція України як суб'єкт реалізації правоохоронної функції держави.
4. Превентивна діяльність Національної поліції України під час дії режиму воєнного стану.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний

посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.

2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.

3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

Тема № 3. Національні та міжнародні деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції.

Семінарське заняття 3. Національні та міжнародні деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції.

Навчальна мета заняття: визначити та проаналізувати національні та міжнародні деонтологічні стандарти професійної діяльності поліції.

Кількість годин: 2 години (денна), 2 години (заочна).

Навчальні питання:

1. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів: загальна характеристика. Аспекти формування поняття «стандарти діяльності».
2. Міжнародні та європейські етичні стандарти правоохоронної діяльності.
3. Деонтологічні стандарти організації та діяльності Національної поліції України.
4. Морально-етичні стандарти професійної діяльності поліції іноземних держав.

Методичні вказівки

Підготовка до розкриття першого питання передбачає розуміння сутності поняття «Міжнародні стандарти» та характеристики зазначених стандартів у професійній діяльності юриста та співвідношення зі стандартами поліцейської

діяльності.

В рамках розгляду наступного питання серед нормативних документів, що містять стандарти правоохоронної діяльності, слід виділити наступні: Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку 1979 р., Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію», Стандарти незалежної юридичної професії Міжнародної асоціації юристів 1990 р. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996).

Під час підготовки до третього питання теми слід назвати основні і найголовніші вимоги, що ставляться до професійної діяльності Національної поліції України.

Останнє питання потребує дослідження міжнародно-правових документів щодо деонтологічних принципів діяльності поліції, таких, як Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію», Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку", Європейський кодекс поліцейської етики (2001), Десять основних правозахисних стандартів правильної поведінки для правоохоронних органів (1998). Необхідно також з'ясувати статус поліцейського під час війни, надзвичайного стану, іноземної окупації відповідно до положень вищезгаданих міжнародних правових актів.

Питання цільових виступів:

1. Стандарти професійної етики поліції розроблені Радою Європи.
2. Стандарти професійної етики правоохоронців, розроблені в межах діяльності ООН.
3. Розробка етичних кодексів міліції та Національної поліції в Україні.
4. Сучасні національні стандарти етичних кодексів правоохоронних органів в Україні.

Література:

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.
3. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996).
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text.
4. Основні принципи, що стосуються ролі юристів (прийняті Восьмим Конгресом ООН, 27 серпня – 7 вересня 1990).
<https://studfile.net/preview/5776729/page:8/>.
5. Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку".
URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_282.

6. Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію».
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803#Text.
7. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://bit.ly/3H5lzYF>.
8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.
9. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://bit.ly/3Icc7nD>.
10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://bit.ly/3ucpOi1>.
11. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
12. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 09.07.2023 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
14. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>.
15. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті внутрішніх справ: Наказ Харківського національного університету внутрішніх справ від 28.01.2021 № 44. URL: <https://bit.ly/3KWxxXw>.
16. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
17. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
18. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
19. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
20. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із

громадськiстю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернишенко, Ю. Загуменної; Консультативна Мiсiя Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

2. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчiсть в Україні: досвід комплексного аналізу : монографiя. Харків : Планета-Прiнт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

3. Загуменна Ю.О. Зарубiжна практика функцiонування ювенальної юстицiї. *Сучасна європейська поліцейська та можливості її використання в діяльності Національної поліції України*: зб. тез доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф.(Харків, 11 квіт. 2019 р.). Харків: ХНУВС, 2019. С. 108-110. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/bitstreams/50d6632c-a91c-4360-a728-bd73d181a6f5/download>.

4. Загуменна Ю.О. Взаємодія національної поліції України та громадянського суспільства як основа державної безпеки. *Верховенство права*. №2. С.37-42. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-45_5.pdf.

5. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. Посiбник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

6. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

7. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

8. Code of Ethics. *A Code of Practice for the Principles and Standards of Professional Behaviour for the Policing Profession of England and Wales*. URL: https://assets.college.police.uk/s3fs-public/2021-02/code_of_ethics.pdf.

9. The European Code of Police Ethics. URL: <https://polis.osce.org/european-code-police-ethics>.

Тема № 4: Основи професійної етики поліцейського.

Семінарське заняття 4. Основи професійної етики поліцейського.

Навчальна мета заняття: поглибити знання теоретичних положень з питань професійного спрямування етики у діяльності поліцейських, засвоїти основні категорії професійної етики, ознайомитись з втіленням норм вітчизняного законодавства у професійній етиці поліцейських

Кількість годин 2 години (денна), 2 години (заочна).

Навчальні питання:

1. Основні положення професійної етики працівників органів поліції.
2. Етичні норми поліцейської діяльності: загальні вимоги.

3. Етичні засади окремих слідчих дій та оперативно-розшукових заходів в умовах дії воєнного стану.

4. Етика поліцейського спілкування з населенням. Інститут Community policing: генезис і сучасність

Методичні вказівки:

У першому питанні слід розкрити основні положення професійної етики органів поліції та визначити їх значення у професійній діяльності. Слід акцентувати на тому, що засвоєння правил і навичок службового етикету – обов’язкова і необхідна складова професійного зростання працівника поліції. Професії, в основі яких лежить робота з людьми, а саме до них належить професійна діяльність правоохоронців, вимагають свідомого відтворення кожним працівником загальноприйнятих норм публічної поведінки. Більше того, для працівника поліції дотримання норм службового етикету має набути безумовного та постійного характеру. Необхідно дати визначення поняттям «професійна етика» та «професійна етика поліцейського».

Друге питання передбачає надання характеристики загальним етичним нормам поліцейської діяльності. Моделі етичної поведінки поліцейського слід розкрити через принципи і норми службового етикету, а також вимоги до професійної діяльності правоохоронця. Також слід звернути увагу на найважливіші принципи службового етикету, які є надзвичайно важливими для посадових осіб та працівників поліції.

Третє питання присвячено визначенню етичних засад окремих слідчих дій та оперативно-розшукових заходів. Працівники поліції, виконуючи свої функції і застосовуючи ту або іншу правову норму, повинні бути спроможними до максимальної орієнтації, щоб зрозуміти вибір найбільш прийняттого в моральному відношенні варіанта своїх дій. Це необхідно тому, що вибір здійснюється працівником поліції на визначеному ним рівні усвідомлення своїх службових завдань і цілей, і характер вибору залежить від цього усвідомлення. У той же час результат, отриманий на основі того чи іншого акту морального вибору, стає також і актом усвідомлення його правомірності. Визначити ж правомірність відповідного вчинку працівник поліції може, лише порівняти його з вимогами закону, визначивши його значення для системи громадських відносин взагалі і моральних зокрема. В межах відповіді на питання особливої уваги заслуговує ряд етичних невідкладних слідчих дій.

У четвертому питанні слід розглянути проблему спілкування у професійній діяльності поліцейського, проаналізувати специфічні особливості етики спілкування поліцейського з населенням. Спілкування працівника поліції з громадянами припускає ряд особливостей, оскільки таке спілкування може відбуватися в різноманітних ситуаціях. Від наслідків спілкування з населенням, так само, як із окремими громадянами, залежить оперативна обстановка на території обслуговування, інформованість поліції, довіра до неї. Все це передбачає знання і розуміння людей, їхньої психології, спроможність співчувати чужій біді і горю. Існує багато прийомів і методів розмови та спілкування з населенням. Найголовніше полягає в підході, у виборі форми

спілкування, особливо в умовах дії воєнного стану.

Крім цього, здобувачам необхідно з'ясувати актуальний стан становлення інституту Community policing, а саме «Поліцейського офіцера громади» в Україні через врахування впровадження реформи децентралізації та в контексті забезпечення належної безпекової ситуації на території окремого адміністративно-територіального суб'єкта. Зокрема, в процесі підготовки до відповіді, необхідно визначити, що сама модель «Community Policing» зародилась у Великій Британії, а її засновником є англійський політичний діяч Роберт Піль, а також те, що модель СоР покликана підвищити рівень довіри населення до поліції на локальному (місцевому) рівні, шляхом їх тісної співпраці, з метою створення повноцінного безпечного середовища, вчасного реагування на загрози, шляхом впровадження спільних безпекових програм. Слід звернути увагу, що в рамках зазначеної програми діяльність місцевих органів правопорядку має бути спрямована на попередження вчинення правопорушень, де ключовою виступає профілактика.

Питання цільових виступів:

1. Основні принципи професійної етики й етикету поліцейського.
2. Суть і завдання професійної етики поліцейських.
3. Основні принципи професійної етики й етикету поліцейського.
4. Тактика ділового спілкування поліцейського з населенням в умовах дії воєнного стану.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.
2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.
3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.
4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.
5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>
6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

Тема № 5. Професійна культура та службовий етикет поліцейського.

Семінарське заняття 5.1. Професійна культура та службовий етикет поліцейського.

Навчальна мета заняття: вивчити поняття «професійна культура працівників поліції», вміти характеризувати професійну культуру працівників поліції, відповідно до її структурних елементів, визначати властивості професійної культури працівника поліції.

Кількість годин: 2 години (денна), 2 години (заочна).

Навчальні питання:

1. Культура суспільства та людини. Особливості професійної культури.
2. Поняття та види професійної культури працівників поліції.
3. Професійний обов'язок, дисципліна і законність у діяльності органів поліції.
4. Правова культура працівника поліції: поняття та її види.

Методичні вказівки:

В рамках розгляду першого питання необхідно розкрити поняття «культура» та «професійна культура», зазначити критерії поділу культури на види, надати загальну характеристику видам культур залежно від виділеного критерію.

Друге питання передбачає визначення основних засад професійної культури працівника поліції. Слід враховувати, що поняття професійної культури тісно пов'язане з поняттям культур праці. Однак вони не ідентичні. Коли йдеться про будь-яку працю, у тому числі некваліфіковану, повсякденну, де не потрібні спеціальні знання, то тут доцільно вживати термін «культура праці». Але це поняття може означати і кваліфіковану працю, пов'язану зі спеціалізацією, професіоналізмом, виробничою діяльністю. Це означає, що культура праці вміщує і професійну культуру, тобто перше поняття ширше, ніж друге. Стосовно діяльності працівників поліції необхідно зазначити, що вона ґрунтується на теоретичних юридичних знаннях, практичних навичках, духовно-моральних засадах, що становлять основу професійної діяльності. Професійну діяльність працівників поліції характеризують такі категорії: професійна орієнтація, професійне самоутвердження, професійна майстерність, талант, соціальні почуття, професіоналізм, продуктивна діяльність та ін. В межах цього питання треба надати загальну характеристику кожній категорії. Важливо навчитись розрізняти поняття «правова культура», «правова культура суспільства», «правова культура особи», «правова культура професійної групи», «правова культура поліцейського». Повна відповідь на зазначене питання передбачає розуміння змісту правової культури поліцейського та характеристики її складових елементів (знання, уміння, навички).

Відповідь на третє питання виявляється у визначенні сутності, значення та особливостей забезпечення дисципліни і законності в поліцейській діяльності. Здобувачам, слід звернути увагу на залежність ефективності поліцейської діяльності, як критерію гарантування безпеки громадян та надання населенню якісних та доступних публічно-сервісних поліцейських послуг, від стану забезпечення дисципліни та законності повсякденного виконання поліцейськими своїх функціональних обов'язків, точного та неухильного дотримання, виконання та застосування ними приписів норм чинного поліцейського законодавства. Зміст забезпечення законності й дисципліни в поліцейській діяльності складає комплекс заходів морально-етичного, публічно-правового, організаційно-управлінського, матеріально-технічного, фінансово-економічного та професійно-психологічного характеру, спрямованих на підтримання належного стану виконавської дисципліни кожним поліцейським під час виконання адміністративно-юрисдикційних, оперативно-службових та службово-бойових завдань.

У четвертому питанні слід розглянути поняття правової культури працівника поліції, визначити її види, охарактеризувати.

Питання цільових виступів:

1. Формами прояву естетичної культури працівника поліції.
2. Нормативні акти етичної поведінки поліцейських.
3. Етична культура працівників поліції.
4. Моральні відносини в поліцейському колективі.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.
2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.
3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернишенко, Ю. Загуменної; Консультаційна Місія Європейського Союзу. Харків : ЕУАМ, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.
4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.
5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>
6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

Тема № 5: Професійна культура та службовий етикет поліцейського.

Семінарське заняття 5.2. Професійна культура та службовий етикет поліцейського.

Навчальна мета заняття: вивчити поняття «професійна культура працівників поліції», вміти характеризувати професійну культуру працівників поліції, відповідно до її структурних елементів, визначати властивості професійної культури працівника поліції.

Кількість годин 2 години (денна).

Навчальні питання:

1. Політична та інформаційна культура працівника поліції.
2. Психологічна культура поліцейського. Важливість психологічної підготовки поліцейських для вирішення тактично-оперативних завдань в умовах воєнного стану.
3. Естетична культура поліцейського. Службовий етикет поліцейського.
4. Моральна культура поліцейського: поняття та структура, культура моральної свідомості та культура моральної поведінки поліцейського.

Методичні рекомендації:

При підготовці до першого навчального питання слід уміти визначати та характеризувати зміст політичної культури юриста. Особливо необхідно звернути увагу на принцип політичного нейтралітету у професійній діяльності юристів, зокрема представників Національної поліції України в умовах воєнного стану. Розкриття питання інформаційної культури поліцейського передбачає розуміння таких понять, як «інформація», «інформаційна культура», «інформаційна безпека». Слід охарактеризувати основні елементи структури інформаційної культури поліцейського та засади інформаційної безпеки.

У другому питанні слід визначити поняття психологічної культури поліцейського, визначити її структури. В межах питання, слід розглянути поняття психіки й психічного складу особи: інтелект, почуття (емоції), воля. Слід звернути увагу, що психологічний стан працівника поліції відіграє ключову роль у його діяльності. Він є тим самим регулятором поведінки у воєнний час, який слід напрацювати під час тактичних навчань з психологічним впливом на поліцейського і подальшим аналізом виконаного завдання. Розвиток емоційного інтелекту, здатність розуміти та керувати своїми почуттями, оволодіння навичками саморегуляції стане у нагоді поліцейському під час несення служби в умовах воєнного стану. Важливо, що від психологічного стану поліцейського буде залежати успішність у виконанні тактично-оперативних завдань, його власна безпека і безпека громадян.

В межах третього питання слід розглянути естетичну культуру поліцейського та керівні засади службового етикету поліцейського.

Четверте питання передбачає розгляд моральної культури поліцейського, який треба проводити скрізь призму моральних та правових норм. Як одне з важливих понять поліцейської деонтології, моральна культура поліцейського є системою створення, збереження, обміну та використання моральних цінностей

і за допомогою норм та принципів етики сприяє формуванню індивідуальної правосвідомості поліцейського. Моральна культура поліцейського є, з одного боку, наслідком людського спілкування, а з іншого боку, вона в кінцевому підсумку лише проявляється в процесі цього спілкування. У спілкуванні між людьми встановлюється духовно-практичний зв'язок, що характеризує зміст контактів, взаємодії та взаємодії людей. Слід аргументувати, що моральна культура поліцейського виявляється в активній творчій і правовій діяльності. Вона пронизує культуру юридичної дії, є основою особистої професійної поведінки поліцейського.

Питання цільових виступів:

1. Культура мовлення як складова професійної культури поліцейського.
2. Службовий етикет поліцейського.
3. Основні напрямки виховної і соціально-психологічної роботи з працівниками поліції.
4. Етика і мораль поліцейського у повсякденному житті.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.
2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.

3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернишенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diynalnist.pdf>

6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

Тема № 6: Соціальні конфлікти та професійна деформація працівника поліції та шляхи її подолання.

Семінарське заняття 6.1. Соціальні конфлікти та їх прояв у сфері поліцейської діяльності.

Навчальна мета заняття: з'ясувати поняття, види, причини та способи вирішення конфліктів у поліцейській діяльності, дослідити методи запобігання конфліктам в поліцейській діяльності.

Кількість годин: 2 години (денна), 2 години (заочна).

Навчальні питання:

1. Соціальні конфлікти та їх прояв у сфері поліцейської діяльності.
2. Роль ризику у професійній діяльності поліцейського та управління ним в умовах воєнного стану.
3. Формування психологічного клімату в колективі.
4. Шляхи подолання конфліктів у поліцейській діяльності.

Методичні вказівки:

Під час вивчення першого питання слід засвоїти поняття «соціальний конфлікт», охарактеризувати причини та види конфліктів.

Розгляд другого питання потребує розкриття ролі ризику у професійній діяльності поліцейського. Слід звернути увагу, що ризик у професійній діяльності – це досить специфічний фактор, який складається під впливом варіативних обставин екстремальної ситуації. Наприклад, в ракурсі поліцейської діяльності «ризикувати» – означає свідомо піддавати своє життя і здоров'я ймовірності каліцтва, зумовленої впливом небезпечних факторів, наприклад при затриманні озброєного злочинця. Ризик тісно пов'язаний з поняттям професійного стресу – нормальною реакцією організму на

нестандартні умови діяльності.

Готуючись до відповіді на третє питання, необхідно дослідити напрямки формування психологічного клімату в колективі.

Під час підготовки до четвертого питання необхідно надати характеристику юридичним способам розв'язання конфліктів. Особливу вагу слід приділити факторам урегулювання конфліктів мирним шляхом.

Питання цільових виступів:

1. Міжнаціональні конфлікти і роль поліції в їх припиненні.
2. Структура та динаміка конфлікту.
3. Шляхи вирішення конфлікту залежно від типу темпераменту.
4. Психологічна сумісність.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.
3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.
4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.
5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.
2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.
3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

Тема № 6: Соціальні конфлікти та професійна деформація працівника поліції та шляхи її подолання.

Семінарське заняття 6.2. Професійна деформація працівника поліції та шляхи її подолання.

Навчальна мета заняття: з'ясувати причини та умови професійної деформації поліцейського; визначити шляхи та напрями профілактики та подолання професійної деформації поліцейського; формування компетентності щодо психологічної сутності професійної деформації, її причин та показників, заходів профілактики.

Кількість годин: 2 години (денна).

Навчальні питання:

1. Професійна правосвідомість працівника поліції.
2. Поняття професійної деформації поліцейського.
3. Причини й умови професійної деформації поліцейського.
4. Основні напрями профілактики та подолання професійної деформації поліцейського.

Методичні вказівки:

У першому питанні слід розкрити теоретико-правовий аналіз дефініцій понять «професійна правосвідомість працівника поліції» та «правова культура», які є важливими складовими правомірної поведінки населення і гарантом особистої безпеки кожної людини. Необхідно проаналізувати сучасні наукові підходи до розуміння зазначених понять та розглянути проблематику їх співвідношення. Також, здобувачам слід визначити структуру професійної правової культури працівника органів поліції. Здійснити аналіз ролі юридичної освіти в процесі формування відповідного рівня правосвідомості та правової культури у працівників поліції.

Друге питання передбачає розкриття поняття професійної деформації поліцейського. Вивчення професійної деформації працівників Національної

поліції України є надзвичайно актуальним питанням на сьогодні, оскільки в теперішніх умовах необхідно створити дієвий механізм запобігання та боротьби з ним, що має велике значення не лише в теорії, а й на практиці. Професійний розвиток поліцейського під час виконання ним професійних завдань пропорційний розвитку негативних якостей, які впливають на його повсякденне життя та професійну діяльність. Професійна деформація поліцейських є складною психосоціальною проблемою, і її дослідження має використовувати всю сучасну базу наукових та навчальних знань.

Розкриваючи третє питання слід звернути увагу на причини й умови професійної деформації поліцейського. Перш за все, необхідно розглянути соціально-психологічний аспект причин професійної деформації співробітників поліції. Звернути увагу, що професійна деформація співробітника поліції являє собою значущі зміни індивідуально-особистісних якостей фахівця у ході виконання ним професійної діяльності. До причин, що обумовлені специфікою діяльності правоохоронних органів та викликають професійну деформацію, автором віднесено: детальна правова регламентація діяльності; наявність владних повноважень стосовно громадян; професійна корпоративність; підвищена відповідальність за результати своєї діяльності; психічні та фізичні перевантаження; екстремальність діяльності; організаційні причини; необхідність у процесі виконання службових завдань вступати в контакт із правопорушниками; відсутність належного психологічного супроводу життєдіяльності співробітників поліції.

Останнє питання присвячено визначенню основних напрямів профілактики та подолання професійної деформації поліцейського.

Питання цільових виступів:

1. Форми та рівні професійної деформації поліцейського.
2. Детермінанти виникнення та розвитку професійної деформації поліцейського.
3. Питання діагностики професійної деформації поліцейського.
4. Система профілактики професійної деформації поліцейського.

Література:

Основна:

1. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.
2. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.

3. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.

4. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.

5. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.

2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.

3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

6. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Європейський кодекс поліцейської етики (2001). https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf.

3. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб (1996). URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_788#Text.

4. Основні принципи, що стосуються ролі юристів (прийняті Восьмим Конгресом ООН, 27 серпня – 7 вересня 1990).
<https://studfile.net/preview/5776729/page:8/>.

5. Резолюція 34/169 (1979) Генеральної Асамблеї ООН "Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку".
URL: https://zakon.cc/law/document/read/995_282.

6. Резолюція № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи «Декларація про поліцію».
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_803#Text.

7. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL: <https://bit.ly/3H5lzYF>.

8. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>.

9. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://bit.ly/3lcc7nD>.

10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://bit.ly/3ucpOi1>.

11. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

12. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 09.07.2023 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

14. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських : Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>.

15. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті внутрішніх справ: Наказ Харківського національного університету внутрішніх справ від 28.01.2021 № 44. URL: <https://bit.ly/3KWxxXw>.

16. Логвиненко І.А., Логвиненко Є.С., Невзоров І.Л., Загуменна Ю.О. Курс лекцій з юридичної деонтології : навч. посіб. / за заг. ред. І. А. Логвиненка, І.Л.Невзорова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 184 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ed4a0090-3bf0-43ec-9b1a-a23d48badb90/content>.

17. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій : К. : 7БЦ, 2021. 277с. URL: http://elar.naiau.kiev.ua/bitstream/123456789/17071/1/Поліцейська%20деонтологія_Пендюра%20Максим%20Миколайович.pdf.

18. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В.Я.Марковського. Львів: ЛьВДУВС, 2020. 316 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3515>.

19. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/10738/1/макет_ПД_навч_посіб-1.pdf.

20. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посібник / Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткова:

1. Бабенко А.М., Борисова О.О. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Одеса: ОДУВС, 2022. 176 с. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d71c16f-100d-4f96-92f7-fb54895e7967>.

2. Бурдін М. Ю., Логвиненко І. А., Лазарєв В. В. Теорія держави та права у визначеннях та схемах : довідник. Харків : ХНУВС, 2021. 108 с. URL: <https://bit.ly/3ulZn9Q>.

3. Вілсон П. Практичний посібник для поліцейських, що взаємодіють із громадськістю. / за ред. Є. Зимич, О.Чернищенко, Ю. Загуменної; Консультативна Місія Європейського Союзу. Харків : EUAM, 2018. 49 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/items/6fc7c6cb-a5c1-466d-afb5-0af99db3a4f4>.

4. Загуменна Ю.О., Лазарєв В.В. Відомча нормотворчість в Україні: досвід комплексного аналізу : монографія. Харків : Планета-Прінт , 2021. 228 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/510fbb8e-04b9-495d-843b-dccde26ce5d4/content>.

5. Загуменна Ю.О. Зарубіжна практика функціонування ювенальної юстиції. *Сучасна європейська поліцейстика та можливості її використання в діяльності Національної поліції України*: зб. тез доп. учасників міжнар. наук.-практ. конф.(Харків, 11 квіт. 2019 р.). Харків: ХНУВС, 2019. С. 108-110. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/bitstreams/50d6632c-a91c-4360-a728-bd73d181a6f5/download>.

6. Загуменна Ю.О. Взаємодія національної поліції України та громадянського суспільства як основа державної безпеки. *Верховенство права*. №2. С.37-42. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/37-45_5.pdf.

7. Конфліктологія: загальна та юридична : підручник / Л. М. Герасіна, М.П. Требін, О.М. Сахань, В. Д. Воднік ; за заг. ред. Л.М. Герасіної. Харків: Право, 2021. 224 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4403&download_id=1423.

8. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. Посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

9. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов О.М. Мердова та ін.; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с. URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/09/policzejska-diyalnist.pdf>

10. Сокурєнко, В. В. Морально-психологічна підготовка поліцейських до служби в умовах війни. *Особистість, суспільство, війна*: тези доп. учасників міжнар. психолог. форуму (м. Харків, 7 квіт. 2023 р.) / МВС України,

Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2023. С. 208-210. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/afd5c446-c0fb-42a1-be1e-80b52d174bda>.

11. Code of Ethics. A Code of Practice for the Principles and Standards of Professional Behaviour for the Policing Profession of England and Wales. URL: https://assets.college.police.uk/s3fs-public/2021-02/code_of_ethics.pdf.

12. The European Code of Police Ethics. URL: <https://polis.osce.org/european-code-police-ethics>.

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Національна юридична бібліотека. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html.

2. Українська правнича фундація. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/REF0010079>.

3. Журнал європейського і порівняльного права. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo>.

4. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>.

5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

6. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: www.library.univ.kiev.ua.

7. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». URL: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>.

8. Юридична бібліотека Школи права Йелльського університету. URL: <http://www.law.yale.edu/library/>.

9. Наукова бібліотека Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» URL: <https://library.nlu.edu.ua/>.

10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>